

АРД НИЙТИЙН САНАЛ АСУУЛГА (Referendum) (Лавлагаа, мэдээлэл)

Ц. Товуусүрэн, П. Амаржаргал

Ард нийтийн санал асуулга /referendum/

Улсын Их Хурлын тамгын газрын нарийн бичгийн дарга С.Магнайсүрэнгийн захиалгаар “Ард нийтийн санал асуулга” нь бусад улс оронд ямар асуудлаар хэрхэн яаж шийдвэрлэхийг харьцуулан лавлагаа мэдээлэл гаргалаа. Үүнд: Итали улс, Сингапур улс, Австрали улсын ард нийтийн санал асуулгыг харьцуулан авч үзлээ.

Нэг. Итали улсын Ард нийтийн санал асуулга

Итали Улсын Үндсэн хуульд зааснаар зөвхөн дараахи хоёр тохиолдолд хууль ёсны хүчин төгөлдөр санал асуулга явуулна. Үүнд:

1. Ард нийтийн санал асуулга: одоо хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа хуулийг бүхэлд нь эсхүл хэсэгчлэн хүчингүй болгох шийдвэр гаргах.
2. Үндсэн хуулийн санал асуулга: зөвхөн Үндсэн хуулийг батлах болон нэмэлт, өөрчлөлт оруулахаар шийдвэр гаргана.

Ард нийтийн санал асуулга нь 1947 онд анхны Үндсэн хууль батлагдсанаас хойш анх удаагаа 27 жилийн дараа буюу 1974 онд явагдсан. Үндсэн хуулийн анхны санал асуулга нь 54 жилийн дараа буюу 2001 онд явагдсан. Бүх Үндсэн хуулийн нэмэлт өөрчлөлт нь Парламентын дийлэнхи олонхиор батлагдана.

Төрийн хэлбэрийн санал асуулга:

1. 1946 оны санал асуулга нь Итали улс нь Эзэн хаант улс байх уу Бүгд Найрамдах улс байх уу? Бүгд найрамдах гэсэн хувилбарыг санал асуулгаар зөвшөөрсөн.

I. Хүчин төгөлдөр мөрдөж байгаа хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах талаар;

Ард нийтийн санал асуулга:

Ард нийтийн санал асуулгыг нарийвчлан он цагийн дараалалаар 16 асуулт тус бүрээр авч үзвэл:

1. 1974 оны ард нийтийн санал асуулга; Гэр бүл салалтыг хүчингүй болгох -татгалзсан
2. 1978 оны ард нийтийн санал асуулга; Хоёр асуулт - бүгд татгалзсан
3. 1981 оны ард нийтийн санал асуулга; Үр хөндөлтийн тухай хоёр асуулт-татгалзсан
4. 1985 оны ард нийтийн санал асуулга; Төлбөрийн зарим хэсгийг бууруулах тухай хуулийг хүчингүй болгох тухай санал асуулага-татгалзсан
5. 1987 оны ард нийтийн санал асуулга; Цөмийн эрчим хүчний тухай хуулийг хүчингүй болгох 3 асуулт- бүгд батлагдсан
6. 1990 оны ард нийтийн санал асуулга; Ан агнуур хортонтой тэмцэх хэрэгслийн тухай гурван асуулт-бүгд татгалзсан
7. 1991 оны ард нийтийн санал асуулга; Төлөөлөгчдийн танхимын орлогч нарыг сонгох-батлагдсан

8. 1993 оны ард нийтийн санал асуулга; Сенатын сонгуулийн тухай хуулийг өөрчлөх тухай найман асуулт- бүгд батлагдсан
9. 1995 оны ард нийтийн санал асуулга; 12 асуулт- таван асуулт батлагдаж, долоон асуулт хүчингүй болсон
10. 1997 оны ард нийтийн санал асуулга; Долоон асуулт-ирцийн тоо хүрээгүй
11. 1999 оны ард нийтийн санал асуулга; Пропорционал тогтолцоог бүхэлд нь өөрчлөх-ирцийн тоо хүрээгүй
12. 2000 оны ард нийтийн санал асуулга; Долоон асуулт-ирцийн тоо хүрээгүй
13. 2003 оны ард нийтийн санал асуулга; Хоёр асуулт- ирцийн тоо хүрээгүй
14. 2005 оны ард нийтийн санал асуулга; Дөрвөн асуулт ирцийн тоо хүрээгүй
15. 2009 оны ард нийтийн санал асуулга; Сонгуулийн тухай хуулийг өөрчлөх гурван асуулт-ирцийн тоо хүрээгүй
16. 2011 оны ард нийтийн санал асуулга нь Дөрвөн асуулт–Цөмийн эрчим хүчний төлөвлөгөө батлах гэх мэт.. бүгд батлагдсан

Нийт 16 удаагийн ард нийтийн санал асуулга явуулснаас 4 удаад нь батлагдаж, 5 удаад нь татгалзаж, 7 удаад нь санал асуулгын ирц бүрдээгүй байна.

II. Үндсэн хуулийн санал асуулга:

1. 2001 оны Үндсэн хуулийн санал асуулга; Орон нутгийн эрх мэдлийг өргөжүүлэх-батлагдсан
2. 2006 оны Үндсэн хуулийн санал асуулга; Үндсэн хуулийн шинэчлэл, Үндсэн хуулийн шүүхийн байгуулалт өөрчлөх-татгалзсан

Зөвлөлгөөний санал авалт:

1. 1989 оны Зөвлөлгөөний санал асуулга Европын холбооны Парламентын эрх мэдлийг өргөжүүлэх талаар хуулийн заавал биелэгдэх хүчин чадалгүй санал асуулга-батлагдсан.

Хоёр. Сингапур Улсын Ард нийтийн санал асуулга

Сингапур улс нь нэг танхимтай Парламентын бүгд найрамдах улс юм. Тус улсын Үндэсний санал асуулга нь /Сингапурын нэгдлийн санал асуулга/ анх удаа 1962 оны 9 дүгээр сарын 1 нд болсон. Малайз улстай нэгдэх тухай ард түмнээсээ асууж батлагдсан. Гэвч хоёр жилийн дараа уг нэгдэл задарсан.

Гурав. Австрали улсын Ард нийтийн санал асуулга

1999 оны 8 дугаар сарын 12-ны өдөр анх ард нийтийн санал асуулга явуулах санаачлагыг Хамтын нөхөрлөлийн орны Ерөнхий прокурор, Парламентын гишүүн Дари Уилламс болон Төрийн тусгай сайд, Сенатор Крисс Элисон нар гаргаж Ерөнхий захирагч 1999 оны 10 дугаар сарын 1-ны өдөр ард нийтийн санал асуулга явуулахаар үүрэг болгосон. Парламентаар асуулт бүхэн өөр өөр саналын хуудастай байхаар батлагдаж, тусгай хууль гарган явуулсан.

Энэхүү санал асуулга нь Австралийн сонгуулийн хорооны цахим хуудсанд тавигдаж бүртгүүлэх, санал авах болон хаах хугацааг тодорхой заасан байна. Энэхүү санал асуулга нь хоёр асуулттай бөгөөд 1.Үндсэн хуулийн оршил хэсгийг өөрчлөх үү? 2.Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах уу? гэсэн асуултанд хариулт нь тийм ба үгүй гэсэн хоёр хувилбартай байна. Хоёр асуулт батлагдаагүй.

Ийнхүү эдгээр гурван улсын санал асуулгыг харьцуулан дүгнэж үзвэл улс болгон өөрийн засаглалын хэлбэр, уламжлал, газар зүйн байрлалаасаа хамаарч өөр өөрийн онцлогт тохирсон, ерөнхий зарчимд тулгуурлан явуулж байна. Европын улс орнуудын туршлага нь Азийн улс орныг бодвол илүү өргөн хүрээнд олон удаа явуулсан туршлагатай харагдаж байна.

UIH.MN
СУДАЛГААНЫ САН

